

Aplikovaná psychologie Applied Psychology

- Sociálně etický význam střetů na Seelowských výšinách na jaře roku 1945
- Analýza psychických struktur u vybraných spirituálních a náboženských koncepcí – II. část pojetí duše u starých Řeků
- Psychologicko-teologické myslenie v živote a diele Jána Chryzostoma Korca
- Zdieľaná ekonomika ako príspevok k zdraviu obyvateľstva a k lepšiemu životnému prostrediu
- Organizačné ukotvenie športu vo svete ako nástroja na podporu zdravého spôsobu života obyvateľstva
- Vnímané účinky látky kratom u vybraného vzorku vysokoškolských studentů
- The Social and Ethical Significance of the Clashes on the Seelow Heights in the Spring of 1945
- Analysis of Psychic Structures in Selected Spiritual and Religious Concepts – Part II. The Concept of Soul among the Ancient Greeks
- The Psychological and Theological Perspectives in the Life and Works of Ján Chrysostom Korec
- The Sharing Economy as a Contribution to the Health of the Population and to a better Environment
- Organizational Setup of Sport in the World as a Tool for Supporting the Healthy Lifestyle of the Population
- Perceived Effects of Kratom in a Selected Sample of University Students

IX.
17/2024

**VYSOKÁ ŠKOLA
APLIKOVANÉ PSYCHOLOGIE**

ISSN 2336-8276

Šéfredaktor:

Prof. PhDr. Karel Paulík, CSc. (OU Ostrava, Česká republika)

Zástupce šéfredaktora:

Prof. ThDr. Patrik Maturkanič, PhD. (VŠAPs Terezín, Česká republika)

Výkonný redaktor:

PhDr. Diana Jiříštová, Ph.D. (VŠAPs Terezín, Česká republika)

Obálka:

Dana Martinková

Redakční rada:

Prof. Dr. María Binetti (UBA Buenos Aires, Argentina)

Prof. PhDr. Panajotis Cakirpaloglu, DrSc. (UP Olomouc, Česká republika)

ThLic. Anton Ďatelinka, PhD. (KU Ružomberok, Slovenská republika)

Doc. Ing. Milan Fiřa, PhD. (VŠAPs Terezín, Česká republika)

Doc. PhDr. Mária Dědová, PhD. (TU Trnava, Slovenská republika)

Prof. PhDr. Marek Franěk, CSc., Ph.D. (UHK Hradec Králové, Česká republika)

Prof. Dr. José García Martín (UG Granada, Španělsko)

Doc. PaedDr. PhDr. Peter Kondrla, PhD. (UKF Nitra, Slovenská republika)

Prof. ThDr. Jozef Krupa, PhD. (UK Bratislava, Slovenská republika)

Prof. PaedDr. Roman Králik, PhD. (KU Ružomberok, Slovenská republika)

PhDr. Jan Lepeška, Ph.D. (VŠAPs Terezín, Česká republika)

PhDr. Mgr. Štefan Medzihorský (VŠAPs Terezín, Česká republika)

PhDr. Zuzana Mičková, Ph.D. (UCM, Trnava, Slovenská republika)

Doc. Dr. Joachim Nowak, PhD. (IWGD Dortmund, Spolková republika Německo)

Doc. PhDr. Martina Pavlíková, PhD. (UKF Nitra, Slovenská republika)

Doc. PhDr. Marek Preiss, Ph.D. (UK Praha, Česká republika)

Prof. PhDr. Evžen Řehulka, CSc. (MU Brno, Česká republika)

Prof. Dr. Iurii Shcherbiak, DrSc. (WUNU Ternopil, Ukrajina)

Doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D. (PA Praha, Česká republika)

Doc. PaedDr. Miroslav Tvrdoň, PhD. (UKF Nitra, Slovenská republika)

Doc. PhDr. Marta Valihorová, CSc. (UMB Banská Bystrica, Slovenská republika)

Doc. PaedDr. Mojmír Vážanský, CSc. (MU Brno, Česká republika)

Prof. dr hab Jan Zimny, PhD. (AWL Wroclaw, Polská republika)

Příspěvky zasílejte na adresu: maturkanic@vsaps.cz

© Vysoká škola aplikované psychologie

APLIKOVANÁ PSYCHOLOGIE/APPLIED PSYCHOLOGY

Obsah čísla

- Editorial str.1429
- SOCIÁLNĚ ETICKÝ VÝZNAM STŘETŮ NA SEELOWSKÝCH VÝŠINÁCH NA JAŘE 1945**
Jan Lepeška str. 1430-1443
- ANALYSIS OF PSYCHIC STRUCTURES IN SELECTED SPIRITUAL AND RELIGIOUS CONCEPTS – PART II. THE CONCEPT OF THE SOUL AMONG THE ANCIENT GREEKS**
Pavel Hlavinka str. 1444-1457
- PSYCHOLOGICKO-TEOLOGICKÉ MYSLENIE V ŽIVOTE A DIELE JÁNA CHRYZOSTOMA KORCA**
Peter Čieško str. 1458-1466
- ZDIEĽANÁ EKONOMIKA JAKO PRÍSPEVOK K ZDRAVIU OBYVATEĽSTVA A K LEPŠIEMU ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU**
Milan Fil'a & Jaroslav Viglaský str. 1467-1481
- VPLYV NOVODOBEJ VÝKONOVO-ORIENTOVAanej FIREMNEJ KULTÚRY NA ZDRAVIE MANAŽÉROV**
Veronika Tóthová & Filip Nemeč str. 1482-1497
- ORGANIZAČNÉ UKOTVENIE ŠPORTU VO SVETE AKO NÁSTROJA NA PODPORU ZDRAVÉHO SPÔSOBU ŽIVOTA OBYVATEĽSTVA**
Jozef Kučera & Alica Fisterová str. 1498-1521
- VNÍMANÉ ÚČINKY LÁTKY KRATOM U VYBRANÉHO VZORKU VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ**
Alena Váchová & Jaroslava Hanušová str. 1522-1531
- Recenze*
- Patrik Maturkanič:**
Zlatica Plašienková
PARADIGMATICKÉ ZMENY V CHÁPANÍ KOZMOLOGICKEJ A ANTROPOLOGICKEJ PROBLEMATIKY. MINULOSŤ A SÚČASNOSŤ str. 1532-1533
- Jitka Medzihorská:**
Jan Benda
VŠÍMAVOST A SOUCIT SE SEBOU. PROMĚNA EMOCÍ V PSYCHOTERAPII str. 1534-1535

Content

Editorial page 1429

THE SOCIAL AND ETHICAL SIGNIFICANCE OF THE CLASHES ON THE SEELOW HEIGHTS IN THE SPRING OF 1945

Jan Lepeška page 1430-1443

ANALÝZA PSYCHICKÝCH STRUKTUR U VYBRANÝCH SPIRITUÁLNÍCH A NÁBOŽENSKÝCH KONCEPCIÍ. II. ČÁST POJETÍ DUŠE U STARÝCH ŘEKŮ

Pavel Hlavinka page 1444-1457

THE PSYCHOLOGICAL AND THEOLOGICAL PERSPECTIVES IN THE LIFE AND WORKS OF JÁN CHRYSOSTOM KOREC

Peter Čieško page 1458-1466

THE SHARING ECONOMY AS A CONTRIBUTION TO THE HEALTH OF THE POPULATION AND TO A BETTER ENVIRONMENT

Milan Fiľa & Jaroslav Viglaský page 1467-1481

THE INFLUENCE OF MODERN PERFORMANCE-ORIENTED CORPORATE CULTURE ON THE HEALTH OF MANAGERS

Veronika Tóthová & Filip Nemec page 1482-1497

ORGANIZATIONAL SETUP OF SPORT IN THE WORLD AS A TOOL FOR SUPPORTING THE HEALTHY LIFESTYLE OF THE POPULATION

Jozef Kučera & Alica Fisterová page 1498-1521

PERCEIVED EFFECTS OF KRATOM IN A SELECTED SAMPLE OF UNIVERSITY STUDENTS

Alena Váchová & Jaroslava Hanušová page 1522-1531

Review

Patrik Maturkanič:

Zlatica Plašienková

PARADIGMATICKÉ ZMENY V CHÁPANÍ KOZMOLOGICKEJ A ANTROPOLOGICKEJ PROBLEMATIKY. MINULOSŤ A SÚČASNOSŤ

str. 1532-1533

Jitka Medzihorská:

Jan Benda

VŠÍMAVOST A SOUCIT SE SEBOU. PROMĚNA EMOCÍ V PSYCHOTERAPII

str. 1534-1535

Editorial

Vážení čitatelia,

nové číslo vedeckého časopisu Aplikovaná psychologie predkladá zaujímavú tému venujúcu sa sociálne etickému významu stretov na Seelowských výšinách na jar 1945. Ďalej sa periodikum zaoberá druhou časťou analýzy psychických štruktúr vo vybraných spirituálnych a náboženských koncepciách, tentokrát zameranú na chápanie duše u starovekých Grékov. Téma je relevantná preto, lebo pojem duše je pre príslušníkov náboženstiev a rôznych foriem spirituality konštitutívny, zatiaľ čo pre vzrastajúci počet zástancov ateizmu, materializmu a agnosticizmu je neprijateľný. Okrem toho podrobnejšie poznanie rozličných prejavov duše je pre každého človeka prospešné. Článok, venovaný psychologicko-teologickému mysleniu v živote a diele kardinála Jána Chryzostoma Korca, ktorého sté výročie narodenia sme si nedávno pripomenuli, umožňuje nazrieť do spôsobu uvažovania tejto významnej osobnosti náboženského a občianskeho života v Československu i na Slovensku druhej polovice dvadsiateho a začiatku dvadsiateho prvého storočia. Zároveň bol politickým väzňom a zároveň aj prvým kardinálom, pôsobiacim na území Slovenska a pre svoj neobyčajný životný príbeh známy, obdivovaný a oceňovaný aj v európskom a v severoamerickom kontexte.

Podnetný je aj článok o zdieľanej ekonomike, ktorá je príspevkom k významným výzvam súčasnosti, akými sú zdravie obyvateľstva a lepšie životné prostredie. Novodobá na výkonovo orientovaná firemná kultúra prináša popri pozitívnych prvkoch aj rozmanité ťažkosti. Poukaz jej vplyvu na zdravie manažérov je veľmi cenný. Človek ako telesno-duševná bytosť potrebuje symetricky rozvíjať obe zložky. Šport je dôležitý nástroj na podporu zdravého spôsobu života obyvateľstva. Téma je prínosná najmä pre mládež a čoraz viac duševne pracujúcich ľudí, vyznačujúcich sa nižšou pohybovou aktivitou, spôsobujúcou mnoho civilizačných chorôb. Téma je úzko spojená s nasledujúcim článkom, obsahujúcim obohacujúci aj výskumný projekt o vnímaných účinkoch látky kratom vo vybranej vzorke vysokoškolských študentov.

Som presvedčený, že tieto témy prispievajú k posunu poznania a jeho aplikovania do praxe vo všetkých oblastiach, ktorými sa zaoberajú. Čas, strávený ich štúdiom rozšíri obzor čitateľov v danej disciplíne.

prof. ThDr. Jozef Krupa, PhD.

RKCMBF UK Bratislava

Člen redakčnej rady

Organizačné ukotvenie športu vo svete ako nástroja na podporu zdravého spôsobu života obyvateľstva

Organizational Setup of Sport in the World as a Tool for Supporting the Healthy Lifestyle of the Population

Jozef Kučera & Alica Fisterová

Abstract

The support of sports and sports activities of the population forms the basis of public policy in the field of sports of the European Union. As such, entrepreneurship and entrepreneurial activity represent the absolute basis not only of modern economies, but also of economic sciences, while entrepreneurship in the sports sector has, in addition to a non-negligible macroeconomic impact, many other social benefits in the form of positive externalities of the sport itself. The aim of the article was to identify and quantify the impact of the total volume of public funds invested in sports and the impact of the organizational setup of sports on the sports activity of the population of the European Union countries. On the basis of the performed regression analysis and the available empirical secondary data, it was demonstrated that the volume of public funds invested in sports and the organizational setup of sports at individual levels of the state establishment (and the related allocation of public funds at individual levels of the state establishment) have no effect on the sports activity of the country's population.

Keywords: sport, sports activity of the population, sports funding systems.

Abstrakt

Podpora športu a športovej aktivity obyvateľstva tvorí základ verejnej politiky v oblasti športu Európskej únie. Podnikanie a podnikateľská činnosť ako také predstavujú absolútny základ nie len moderných ekonomík, ale aj ekonomických vied, pričom podnikanie práve v športovom odvetví má okrem nezanedbateľného makroekonomického dopadu aj mnohé ďalšie spoločensky prínosné benefity v podobe pozitívnych externalít samotného športu. Cieľom článku bolo Identifikovať a kvantifikovať vplyv celkového objemu investovaných verejných prostriedkov do športu a vplyv organizačného ukotvenia športu na športovú aktivitu obyvateľstva krajín Európskej únie. Na základe vykonanej regresnej analýzy a dostupných empirických sekundárnych dát bolo preukázané, že objem investovaných verejných

prostriedkov do športu a ani organizačné ukotvenie športu na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia (a s tým súvisiaca alokácia verejných prostriedkov na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia) nemajú vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva krajín.

Keywords: systémy financovania športu, šport, športová aktivita obyvateľstva.

JEL classification: E20, I15, M21

Úvod

Slovo šport má základy v latinskom slove „disportare“ čo sa môže voľne preložiť ako „baviť sa“. Šport však nie je iba prostriedkom zábavy pre široké masy obyvateľstva, je to aj fyzická a duševná aktivita s merateľným dopadom na zdravie obyvateľstva a taktiež, pre mnohých s prekvapujúcim, dopadom na svetové a národné ekonomiky. Šport a jeho ekonomické dopady sú stále dostatočne neprebádanou oblasťou. Fitzel (2006) uvádza, že práve ekonomika športu sa stáva stále viac atraktívnejším a rešpektovanejším odvetvím s výrazným záujmom odbornej verejnosti o výstupy z danej oblasti.

Podľa štúdie „Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts“ z roku 2018 (Európska komisia, 2018), sa šport podieľa až 2,12% na tvorbe HDP a 2,72% z celkovej zamestnanosti v rámci Európskej únie. Vzhľadom na nezanedbateľné makroekonomické ukazovatele, atraktívnosť samotného športu pre masy obyvateľstva a multidisciplinárny presah sa šport a jeho dopady na spoločnosť postupne stávajú predmetom záujmu a následného výskumu viacerých vedných disciplín vrátane ekonómie, keďže šport už dávno nie je len voľnočasovou, verejnoprospešnou či dobrovoľníckou aktivitou, ale aj podnikaním, kreujúcim vo významnej miere národný hospodársky output.

V predmetnom článku sa zameriavame na možný súvis medzi organizačným ukotvením športu/systémami financovania športu a úrovňou športovej aktivity, resp. inaktivity obyvateľstva. Dlhodobou klesajúcou športovou aktivitou obyvateľstva krajín Európskej únie bola hlavným dôvodom pre zdôrazňovanie práve podpory zdravého spôsobu života obyvateľstva v rámci strategických dokumentov pre oblasť športu (napr. White Paper on Sport, Physical Activity Guidelines – Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity a i.). Podľa štúdie Eurobarometra 525 Sport and physical activity z roku 2022 sa športu vôbec nevenuje 45% obyvateľstva, čo predstavuje nárast o 2% oproti roku 2013, pričom

v kategórií obyvateľov vo veku 15–24 rokov sa športu nevenuje vôbec 27% obyvateľstva pričom toto % rastie s počtom pribúdajúcich rokov jedincov (Európska komisia, 2022).

V rámci výberu indikátorov pre komparatívnu analýzu a následnú formuláciu výskumných otázok sme vychádzali z predpokladu, že krajiny s vyšším objemom verejných investícií do športu majú vyšší podiel športovo-aktívneho obyvateľstva. Základom pre teoretické východiská článku boli odborné monografie a odborné články v domácich a zahraničných recenzovaných časopisoch. Zdrojom sekundárnych dát pre realizovanú výskumnú časť boli najmä štúdie a expertízy vypracované Európskou komisiou a zdroje makroekonomických štatistických databáz EUROSTAT.

1. Základné organizačné vymedzenie športu

Šport je pomerne široký pojem s už spomínaným multidisciplinárnym dosahom. Novotný a kolektív autorov (2011) rozlišujú 2 hlavné roviny športu a to šport s aktívnou a pasívnou účasťou participantov, pričom v rámci športu s aktívnou účasťou šport Inštitucionalizovaný/organizovaný a neinštitucionalizovaný/neorganizovaný. Na nižšie uvedenom obrázku máme znázornený všeobecne-platný model klasifikácie športu a dosahu športového odvetvia.

Schéma 1 Základná klasifikácia športu a dosahu športového hospodárskeho odvetvia

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Neinštitucionalizovaný šport tvoria neorganizované skupiny alebo jednotlivci, ktorí vykonávajú šport samostatne a financujú tieto aktivity z vlastných zdrojov (tzv. výdavky domácností). Jednotlivec sa napríklad individuálne rozhodne zlepšiť svoju kondíciu vo fitness-centre alebo skupina kolegov z práce sa účastní „teambuildingu“ v rámci ktorého absolvujú turistický výstup a pod.

Priame financovanie športu z verejných prostriedkov sa dotýka najmä inštitucionalizovaného, teda organizovaného športu, čo potvrdzuje aj Sam & Jackson (2018) alebo Houlihan (2002). To by však nemalo byť odkázané len na verejné zdroje, ale tiež diverzifikovať príjmy. Určitou nevýhodou diverzifikácie je a určite aj navždy zostane práve jej tlak na diverzifikáciu ľudských zdrojov a schopnosti manažmentu riadiť širokú paletu činností, ktoré majú často od seba až príliš ďaleko (Tóthová & Fiľa, 2014).

Jednou zo základných častí subsystému organizovaného športu je školský šport – jedná sa o súčasť vzdelávaco-výchovného procesu na základných, stredných a prípadne aj vysokých školách. Druhou zložkou je organizovaný šport spolково/komunitne, ktorý je tvorený amatérskymi a profesionálnymi súťažami a v ktorom sú združovaní aktívni účastníci (športovci, športový odborníci ako napr. rozhodcovia, tréneri, športovní funkcionári a pod.) v rámci športových organizácií (športové kluby, športové zväzy a pod.). Práve túto zložku môžeme považovať za akýsi hnací motor športového odvetvia nakoľko je spoločensky a mediálne najsledovanejšia, práve kvôli samotným športovým súťažiam a známym športovcom súťažiacim na profesionálnej úrovni.

Ako príklad dosahu športového hospodárskeho odvetvia môžeme uviesť nasledovné príklady tovarov/služieb slúžiacich potrebám organizovaného športu:

- výroba športových potrieb(oblečenie, športový materiál a náčinie i.),
- výroba doplnkov výživy,
- výstavba a služby športovej infraštruktúry (fitness centrá, športoviská a i.),
- služby športových odborníkov (tréneri, manažéri hráčov a i.),
- predaj licencií a práv (marketingové práva, vysielacie práva, transfery športovcov a i.).

Pasívnou zložkou športu sú jednotlivci/skupiny kam zaraďujeme najmä športových fanúšikov. Ako príklad dosahu športového priemyslu môžeme uviesť nasledovné príklady tovarov/služieb slúžiacich potrebám neorganizovaného športu:

- výroba športových potrieb a suvenírov(oblečenie, športový materiál a suveníry),
- doplnkové služby športovej infraštruktúry (predaj občerstvenia a i.),

- predaj vstupného (vstupenky na zápasy, poplatky za športové televízne kanály a i.).

Množstvo autorov sa zaoberalo presahom športu do iných oblastí, napríklad Gábriš (2011) vo svojej publikácii zasadzuje šport do kontextu legislatívno-právneho, konkrétne sa zameriava na legislatívne akty, ktoré majú komplexný dopad na šport, zmluvné vzťahy v športe, vnútornú organizáciu športu a riešenie sporov. Houlihan (2002) zasadzuje šport do kontextu politicko-diplomatického, konkrétne na presah športu do diplomacie a potenciálne benefity športovej diplomacie. Fried et al. (2019) vnímajú mikroekonomickú rovinu športu, kde sa zameriava na zdroje financovania najmä športových klubov a športovcov. Fitzel (2006) sa zaoberal makroekonomickým impaktom športu so zameraním na prínosy pre národnú ekonomiku a vplyv športu na vybrané makroekonomické ukazovatele.

V rámci celospoločenského dopadu športu je dôležité neopomenúť najmä existenciu externalít športovej činnosti. Medved' et al. (2011) označujú externality za situácie, kedy ekonomická činnosť prináša niekomu úžitok – pozitívna externalita a niekomu stratu – negatívna externalita a to bez toho, aby za takýto prínos platil, resp. aby mu bola prípadná škoda kompenzovaná. Downward et al. (2009) sa zhodujú, že externality tvoria jedno zo základných východísk pre tvorbu aj verejných politík pre oblasť športu.

Podľa príručky Európskej komisie Physical Activity Guidelines – Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity (2008), pravidelná fyzická aktivita výrazne znižuje riziko vzniku kardiovaskulárnych ochorení, vybraných druhov rakoviny, znižuje stresový faktor a mnohé ďalšie (Európska komisia, 2008). Okrem externalít športu v podobe pozitívnych dopadov na zdravie populácie je nezanedbateľnou aj externalita v podobe úspor na zdravotnej starostlivosti. Podľa článku uverejnenom v The New York Times⁷³ znamená 30 minútová aktivita 5-krát v týždni úsporu 2500 \$ na ročných výdavkoch za zdravotnú starostlivosť, pričom športová inaktivita obyvateľstva má svetový dopad vo výške 68 miliárd \$ ročne na zdravotnú starostlivosť a stratu produktivity. Otarbaevich & Dlimbetovich (2021) taktiež poukazujú na priaznivý vplyv aspoň 30-minútovej každodennej športovej aktivity a to nie len na telesné, ale aj duševné zdravie jedinca a následne celej spoločnosti. Teda športová aktivita, resp. inaktivita má dosah nie len na zdravie jednotlivcov, ale má aj celospoločenský rozmer z pohľadu dopadu aktivity, resp. inaktivity obyvateľstva na výdavky na zdravotnú starostlivosť.

Dawson & Mills (2016) označujú za hlavný dôvod športových aktivít jednotlivcov práve zlepšenie kondície a zdravotného profilu jednotlivca. Verejné prostriedky sa podieľajú priamo

⁷³ Dostupné: <https://www.nytimes.com/2016/09/07/well/move/whats-the-value-of-exercise-2500.html>

na financovaní možností športovania v rámci neorganizovaného športu najmä vo forme investícií do športovej infraštruktúry (multifunkčné ihriská, cyklotrasy a pod.) a nepriamo, formou popularizácie v rámci programov podpory pohybových aktivít obyvateľstva – na Európskej úrovni je takou aktivitou #BeActive⁷⁴ v rámci ktorej je realizovaný aj The European Week of Sport. Európskymi iniciatívami, realizovanými v rámci jednotlivých politík a ich financovaním sa komplexne zaoberali Schwarcz a kol. (2011); Rumanovská, E. a kol. (2012), Pisár a Lapinová (2019); Baldwin & Wyplosz (2008). Zároveň však Fil'a & Juráňová (2015) upozorňujú, že mnohé strategické dokumenty verejných politík majú často len deklaratórny charakter a stanovené ciele a ich plnenie sa ďalej nesledujú a pravidelne nevyhodnocujú.

Schéma 2 bližšie klasifikuje organizovaný šport a rozlišuje organizácie spadajúcej do verejnej správy a organizácie súkromného sektora. V rámci organizácií, ktoré spadajú do riadiacej pôsobnosti ústrednej štátnej správy by sme mohli zaradiť v podmienkach Slovenska napr. Národné športové centrum, ktoré sa podieľa na športovej príprave profesionálnych športovcov a ktoré spadá do riadiacej pôsobnosti Ministerstva cestovného ruchu a športu SR. Ďalšími centrami, ktoré sa podieľajú na príprave profesionálnych športovcov sú Dukla Banská Bystrica – v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva obrany SR a Športový klub polície – v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva vnútra SR.

Za ďalšie organizácie športu napr. Tekeli (2017) považuje centrá voľného času V riadiacej pôsobnosti organizácií verejnej správy prípadne môžu byť priamo športové kluby, ktorých zriaďovateľom sú mestá a obce, resp. majú v daných kluboch väčšinový majetkový podiel.

Medzi organizácie súkromného sektora zastupujúce olympijské a paralympijské hnutie zaradíme:

1. Medzinárodný olympijský výbor (International Olympic Committee) a Slovenský olympijský a športový výbor (zastupujúci olympijské hnutie na národnej úrovni).
2. Medzinárodný paralympijský výbor (International Paralympic Committee) a Slovenský paralympijský výbor.

⁷⁴ Dostupné: <https://sport.ec.europa.eu/initiatives/beactive-awards>

Spolkovo/komunitne organizovaný šport

Organizácie verejnej správy

Organizácie súkromného sektora

Organizácie spadajúce do riadiacej pôsobnosti ústrednej štátnej správy

Organizácie spadajúce do riadiacej pôsobnosti územnej samosprávy

zastupujúce olympijské/p aralympijské hnutie na celosvetovej úrovni a národných

Organizácie zastupujúce konkrétny šport a jeho odvetvia na medzinárodnej a národnej úrovni

Športové kluby a združenie

Schéma 2 Bližšia klasifikácia športu organizovaného spolkovo/komunitne

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Z celospoločenského pohľadu prevažujú pozitívne externality športu kedy jedinec, ktorý športuje a je teda športovo aktívny, sa zároveň aktívne podieľa napr. na znižovaní verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť a zároveň lepší zdravotný profil populácie prispieva k zvýšeniu produktivity práce a sekundárne k zvyšovaniu hospodárskej produkcie a aj konkurencieschopnosti krajín v globalizovanom hospodárskom priestore.

Ako negatívnu externalitu s celospoločenským dosahom by sme mohli označiť potenciálne negatívny dopad na životné prostredie v súvislosti s napr. budovaním už spomenutej športovej infraštruktúry alebo organizáciou hier a súťaží (napr. v chránených prírodných oblastiach). Montolio & Planells-Struse (2019) ako významnú negatívnu externalitu športu, spojenú práve s pasívnou zložkou športu, vnímajú kriminalitu páchanú napr. futbalovými hooligans, resp. tzv. klubovými ultras.

2. Financovanie športu a jeho dopad na vybrané makroekonomické ukazovatele

Na konferencii „EU Conference on Sport Statistics“, konanej v marci 2011 bola identifikovaná potreba vytvorenia systému jednotnej štatistickej evidencie športu v Európskej únii najmä z dôvodu následnej tvorby verejných politík v oblasti športu. Andreff & Szymanski (2006) charakterizujú satelitné účty ako súbor techník národného štatistického výkazníctva, ktoré pokrýva určitú špecifickú oblasť, pričom uvádza, že jedny z prvých satelitných účtov v oblasti športu vznikli vo Francúzsku a Nemecku. Športové satelitné účty teda predstavujú určitý štandardizovaný prístup pri zostavovaní a následnom vyhodnocovaní vybraných indikátorov, umožňujúcich merať vplyv športu na ekonomiku a to najmä podiel športu

na tvorbe hrubého domáceho produktu, podiel na zamestnanosti a celkových výdavkov. Shoji a kolektív autorov (2018) vnímajú satelitné účty ako vymedzený sumárny súbor tovarov a služieb z oblasti športu pri ktorom je však nutné zohľadňovať špecifiká národných ekonomík.

V roku 2018 bola zverejnená štúdia Európskej komisie „Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts“, ktorá práve prostredníctvom metodiky satelitných účtov, zosumarizovala dopad športu na ekonomiky jednotlivých krajín a krajín únie a samotnej Európskej únie. Analyzované dáta pochádzajú z roku 2012 a sú zosumarizované v nasledujúcej tabuľke. Ahlert (2013) navyše uvádza, že výdavky domácností sa podieľajú v najvýznamnejšej miere na hodnote ukazovateľa HDP zo športu.

Tabuľka 1 Dopad športu na vybrané makroekonomické ukazovatele v Európskej únii

Member State	Sport-related GDP in m Euros	Share of sport-related GDP	Sport-related employment in heads	Share of sport-related employment
European Union	279,697	2.12%	5,666,195	2.72%
AT – Austria	13,066	4.12%	226,129	5.63%
BE – Belgium	4,494	1.16%	71,440	1.59%
BG – Bulgaria	338	0.80%	44,756	1.55%
CY – Cyprus	361	1.85%	7,813	2.08%
CZ – Czech Republic	2,055	1.27%	84,803	1.76%
DE – Germany	104,707	3.90%	1,761,369	4.60%
DK – Denmark	3,973	1.56%	64,082	2.45%
EE – Estonia	159	0.88%	13,656	2.31%
EL – Greece	1,784	0.93%	47,486	1.31%
ES – Spain	14,984	1.44%	261,839	1.50%
FI – Finland	3,264	1.63%	50,634	2.09%
FR – France	39,923	1.91%	582,709	2.29%
HR – Croatia	676	1.54%	27,908	1.83%
HU – Hungary	1,252	1.26%	75,771	2.00%
IE – Ireland	1,804	1.03%	30,008	1.68%
IT – Italy	21,217	1.32%	389,120	1.76%
LT – Lithuania	283	0.85%	20,043	1.62%
LU – Luxembourg	630	1.43%	4,336	1.89%
LV – Latvia	142	0.64%	12,611	1.48%
MT – Malta	129	1.81%	3,306	1.98%
NL – The Netherlands	7,973	1.24%	150,687	2.04%
PL – Poland	8,952	2.30%	332,939	2.17%
PT – Portugal	1,879	1.12%	59,330	1.39%
RO – Romania	1,389	1.04%	100,279	1.22%
SE – Sweden	5,949	1.41%	109,191	2.43%
SI – Slovenia	609	1.69%	21,916	2.43%
SK – Slovakia	956	1.31%	47,095	2.03%
UK – United Kingdom	36,750	2.18%	1,064,939	3.75%

Zdroj: spracované podľa štúdie Európskej komisie (2018) „Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts“

O alokácií a realokácií verejných zdrojov v rámci systémov financovania športu v rámci krajín EÚ rozhoduje záujem o prioritizáciu konkrétnej oblasti športu. De Bosscher et al. (2019) vo svojej štúdií zistili, že menšie štáty (ako napr. aj Slovensko) uprednostňujú financovanie vrcholového športu viac ako napr. masové športy a majú tendenciu byť menej úspešné ako tie, ktoré uprednostňujú menej. Kučera & Nemeč (2022) konštatujú, že s uvedeným súvisí aj dominantná alokácia verejných prostriedkov na šport na úrovni centrálnej vlády. Na nižšie uvedenej tabuľke máme znázornené celkové verejné výdavky investované do športu v % podiele k HDP.

Tabuľka č. 2: Verejné prostriedky investované do športu v % pomere k HDP v EÚ

EÚ 28	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Belgicko	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Bulharsko	0,4	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Česko	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4
Dánsko	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Nemecko	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Estónsko	0,4	0,4	0,6	0,5	0,6	0,6	0,6
Írsko	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Grécko	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
Španielsko	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Francúzsko	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
Chorvátsko	0,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
Taliansko	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Cyprus	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,2
Litva	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2
Lotyšsko	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Luxembursko	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Maďarsko	0,5	1,1	1,2	1,0	1,1	1,3	0,9
Malta	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Holandsko	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5
Rakúsko	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Poľsko	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4
Portugalsko	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
Rumunsko	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Slovinsko	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Slovensko	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Fínsko	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5
Švédsko	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6

Zdroj: EUROSTAT, makroekonomické štatistiky⁷⁵ (2024)

Nemec a kol. (2011) rozčleňujú rozpočtovú sústavu na sústavu verejných rozpočtov, sústavu mimorozpočtových fondov a rozpočty verejných organizácií (Medved' et al., 2011, 302-303). V rámci jednotlivých krajín Európskej únie sú zdroje financovania športu z verejných prostriedkov členené nasledovne:

1. Štátny rozpočet na centrálnej úrovni – sem zaraďujeme najmä dotácie pre organizovaný/neorganizovaný šport od jednotlivých centrálnych subjektov ústrednej štátnej správy.
2. Rozpočty samosprávnych krajov, resp. spolkových republík - sem zaraďujeme opäť najmä dotácie pre organizovaný/neorganizovaný šport od jednotlivých subjektov regionálnej samosprávy.
3. Rozpočty miest a obcí – podieľajú sa najmä na financovaní športových organizácií pôsobiacich na lokálnej úrovni formou dotácií a príspevkov.

Tabuľka 3 Alokácia verejných prostriedkov do športu v roku 2021 v rámci krajín EÚ

Štát	Centrálna vláda v mil. EUR	% z celkových výdavkov	Miestna samospráva v mil. EUR	% z celkových výdavkov
Belgicko	-----	-----	-----	-----
Bulharsko	158.7	66.76	79	33.24
Česko	342	33.88	667.4	66.12
Dánsko	163.1	13.16	1076.2	86.84
Nemecko	-----	-----	-----	-----
Estónsko	61.1	28.52	153.1	71.48
Írsko	247.4	68.06	116.1	31.94
Grécko	71	7.40	889	92.60
Španielsko	218	4.57	4551	95.43
Francúzsko	1207	8.83	12462	91.17
Chorvátsko	39.9	18.76	172.8	81.24
Taliansko	4063.9	74.57	1386	25.43
Cyprus	42.4	82.17	9.2	17.83
Lotyšsko	21.7	28.74	53.8	71.26
Litva	37.9	22.24	132.5	77.76
Luxembursko	54.7	15.41	300.2	84.59
Maďarsko	1047	74.94	350.2	25.06
Malta	-----	-----	-----	-----
Holandsko	615	12.38	4354	87.62

⁷⁵ Dostupné: <https://ec.europa.eu/eurostat>

Rakúsko	-----	-----	-----	-----
Poľsko	314.5	13.49	2017.4	86.51
Portugalsko	54.7	6.99	727.7	93.01
Rumunsko	198.4	30.27	457.1	69.73
Slovinsko	23	15.88	121.8	84.12
Slovensko	163.2	56.43	126	43.57
Fínsko	211	15.22	1175	84.78
Švédsko	742.8	21.00	2794.1	79.00

Zdroj: spracované podľa štatistických údajov⁷⁶

3. Športová aktivita obyvateľstva krajín Európskej únie

Odborná literatúra nám za najvýznamnejší celospoločenský prínos športovej aktivity už spomínané pozitívne externality športu. Vychádzajúc z hlavného strategického dokumentu Európskej komisie „White Paper on Sport“, ktorý bol vypracovaný v roku 2007, môžeme vymedziť nasledovné všeobecné ciele verejnej politiky v oblasti športu:

1. Podpora zdravého spôsobu života obyvateľstva
2. Podpora rozvoja športu pre všetkých/amatérskeho športu (tzv. „grassroots sports“)
3. Podpora sociálnej inklúzie a rozvoja dobrovoľníctva
4. Predchádzanie negatívnych javov v športe (matchfixing, doping a pod.)
5. Podpora profesionálneho športu a športovej reprezentácie krajín

Podľa posledného Eurobarometra 525 z roku 2022, vypracovaného Európskou komisiou, zameraného na športovú aktivitu obyvateľstva krajín Európskej únie, sa pravidelne venuje športovej aktivite iba 6% populácie, s určitou pravidelnosťou športuje 32% populácie, občas sa športu venuje 17% populácie, pričom až 45% populácie sa športovým aktivitám nevenuje vôbec.

V nižšie uvedenej tabuľke máme spracovaný prehľad športovej aktivity obyvateľstva všetkých členských krajín Európskej únie za rok 2022. Medzi krajiny so športovo najaktívnejším obyvateľstvom patria severské krajiny (Dánsko, Fínsko, Švédsko) patria medzi krajiny s najvyšším zapojením obyvateľstva do športových aktivít. Medzi krajiny s najnižším zapojením populácie do športových aktivít zaraďujeme napríklad Bulharsko, Grécko, Portugalsko.

⁷⁶ Dostupné: [https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10A_EXP\\$DV_584/default/table](https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/GOV_10A_EXP$DV_584/default/table)

Tabuľka 4 Ukazovatele športovej aktivity v rámci jednotlivých krajín EÚ

	Pravidelne	S určitou pravidelnosťou	Občas	Vôbec
EÚ28	6%	32%	17%	45%
BE	4%	39%	29%	28%
BG	4%	17%	18%	61%
CZ	7%	37%	30%	26%
DK	11%	48%	21%	20%
D-W	8%	38%	25%	29%
D-E	8%	26%	21%	45%
EE	8%	34%	28%	30%
IE	13%	41%	11%	35%
EL	4%	19%	9%	68%
ES	11%	31%	11%	47%
FR	8%	33%	14%	45%
HR	6%	24%	30%	40%
IT	3%	31%	10%	56%
CY	11%	29%	14%	46%
LV	9%	30%	28%	33%
LT	9%	23%	15%	53%
LU	13%	50%	16%	21%
HU	4%	22%	15%	59%
MT	7%	25%	37%	31%
NL	7%	53%	15%	25%
AT	7%	35%	23%	35%
PL	2%	21%	12%	65%
PT	4%	18%	5%	73%
RO	2%	18%	18%	62%
SI	11%	41%	23%	25%
SK	6%	29%	22%	43%
FI	18%	53%	21%	8%

SE 9% 50% 29% 12%

Zdroj: spracované podľa štatistických databáz Eurobarometer 525 Sport and physical activity⁷⁷ (2024)

4. Metodický postup

V súvislosti s hlavným cieľom a teda s identifikáciou prípadného vzťahu medzi organizačným ukotvením športu a teda taktiež systémom financovania športu a športovou aktivitou obyvateľstva sme stanovili súbor nasledovných výskumných otázok:

1. Aké sú špecifiká organizačného ukotvenia športu na Slovensku a v Českej republike?
2. Má organizačné ukotvenie športu a s ním súvisiaca alokácia verejných prostriedkov vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva?
3. Má objem investovaných verejných prostriedkov do športu vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva?

S vyššie stanovenými výskumnými otázkami súvisí súbor nasledovných parciálnych cieľov:

1. Identifikovať a popísať organizačné ukotvenie športu na Slovensku a v Českej republike.
2. Identifikovať či organizačné ukotvenie športu/alokácia verejných prostriedkov majú vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva.
3. Identifikovať, či objem verejných prostriedkov investovaných do športu má dopad na športovú aktivitu obyvateľstva.

Objektom skúmania sú systémy organizácie športu v krajinách Európskej únie. Zdrojom informácií sú sekundárne dáta obsiahnuté v strategických dokumentoch upravujúcich oblasť športu vo vybraných krajinách EÚ, dáta obsiahnuté v Eurobarometri 525 a časovo prislúchajúcej štúdie „Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts“ a jej datasetoch EUROSTAT zameraných na oblasť športu.

Pre splnenie parciálnych cieľov a hlavného cieľa sú využité empirické exploratívne, komparatívne a štatistické metódy skúmania sekundárnych dát. Základ použitých analytických nástrojov pri identifikácii vplyvu objemu verejných investícií do športu a športovou aktivitou tvorí lineárna regresná analýza. Lineárna regresná analýza skúma v našom prípade možný vzťah medzi dvomi premennými, kde predpokladáme, že hodnotu závislej premennej (Y –

⁷⁷ Dostupné: https://data.europa.eu/data/datasets/s2668_97_3_sp525_eng?locale=en

športová aktivita) ovplyvňuje zmena hodnoty nezávislej premennej (X – objem investovaných verejných prostriedkov). Vzorec lineárnej regresnej analýzy je pre účely analytickej časti nasledovný (b0 je bod, kde regresná priamka pretína osu Y, b1 je regresný koeficient, ktorý určuje smer priamky, e je chyba merania):

$$Y = b_0 + b_1 * X + e$$

5. Analytická časť a diskusia

Šport je celosvetovo zastrešovaný organizáciami verejného aj súkromného sektora. Tieto organizácie sa podieľajú na tvorbe verejných politík v oblasti športu a rovnako tak na jeho financovaní. Na Slovensku vzniklo 1. 2. 2024 nové Ministerstvo cestovného ruchu a športu, ktoré prevzalo agendu športu z pôvodného rezortu – Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu.

Cieľom vzniku nového ministerstva bola primárne snaha prisúdiť športu, ako celospoločenskému javu, vyššiu dôležitosť, zvýšiť objem verejných prostriedkov do športu a následne taktiež zlepšiť ukazovatele športovej aktivity obyvateľstva (% športovo-aktívnej populácie) a športových úspechov (vyjadrených ziskom medailových ocenení z významných športových súťaží). Nasledujúca tabuľka nám predstavuje organizačné ukotvenie športu na centrálnej úrovni v jednotlivých krajinách EÚ.

Tabuľka 5 Organizačné ukotvenie športu na centrálnej úrovni

<i>Belgicko (Belgium)</i>	<i>Správa pre šport a rekreačný šport</i>
<i>Bulharsko (Bulgaria)</i>	Ministerstvo telesnej výchovy a športu
<i>Cyprus</i>	Ministerstvo kultúry a školstva
<i>Česká republika</i>	Ministerstvo školstva, mládeže a športu
<i>Dánsko (Denmark)</i>	Ministerstvo kultúry
<i>Estónsko (Estonia)</i>	Ministerstvo kultúry
<i>Fínsko (Finland)</i>	Ministerstvo školstva
<i>Francúzsko (France)</i>	Štátny sekretariát pre šport
<i>Grécko (Greece)</i>	Ministerstvo kultúry; Ministerstvo školstva
<i>Holansko (Netherlands)</i>	Ministerstvo zdravotníctva, sociálnych vecí a športu
<i>Irsko (Ireland)</i>	Ministerstvo umenia, športu a turizmu
<i>Litva (Lithuania)</i>	Predseda vlády
<i>Lotyšsko (Latvia)</i>	Ministerstvo školstva a vied
<i>Luxembursko (Luxembourg)</i>	Luxemburský olympijský výbor
<i>Maďarsko (Hungary)</i>	Maďarský športový úrad
<i>Malta</i>	Ministerstvo školstva, kultúry, mládeže a zamestnanosti

<i>Nemecko (Germany)</i>	Ministerstvo vnútra
<i>Poľsko (Poland)</i>	Ministerstvo športu a cestovného ruchu
<i>Portugalsko (Portugal)</i>	Štátny sekretariát pre mládež a šport pod Predsedom vlády
<i>Rakúsko</i>	Ministerstvo obrany a športu; Ministerstvo školstva, umenia a kultúry
<i>Rumunsko (Romania)</i>	národný orgán pre šport a mládež pod Ministerstvom školstva, výskumu, mládeže a športu
<i>Slovensko</i>	Ministerstvo cestovného ruchu a športu
<i>Slovinsko (Slovenia)</i>	Ministerstvo školstva a športu
<i>Španielsko (Spain)</i>	Vysoká športová rada
<i>Švédsko (Sweden)</i>	Ministerstvo kultúry
<i>Taliansko (Italy)</i>	Taliansky olympijský výbor

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Z vyššie uvedenej tabuľky je zrejmé rozdielne organizačné ukotvenie športu na centrálnej úrovni. Šport je však organizovaný aj na regionálnej úrovni v rámci samosprávnych krajov, miest a obcí. Nasledujúca schéma nám zachytáva tok verejných prostriedkov medzi poskytovateľmi a prijímateľmi na Slovensku, avšak nie tok medzi poskytovateľmi a koncovými používateľmi, ktorými sú fyzické osoby (najčastejšie športovci) a športové kluby a športové organizácie súkromného sektora, ktorým sú verejné prostriedky prostredníctvom strešnej organizácia, ku ktorej majú príslušnosť, prerozdeľované. Predmetná schéma toku verejných prostriedkov nám bližšie ilustruje organizačné ukotvenie športu na Slovensku na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia.

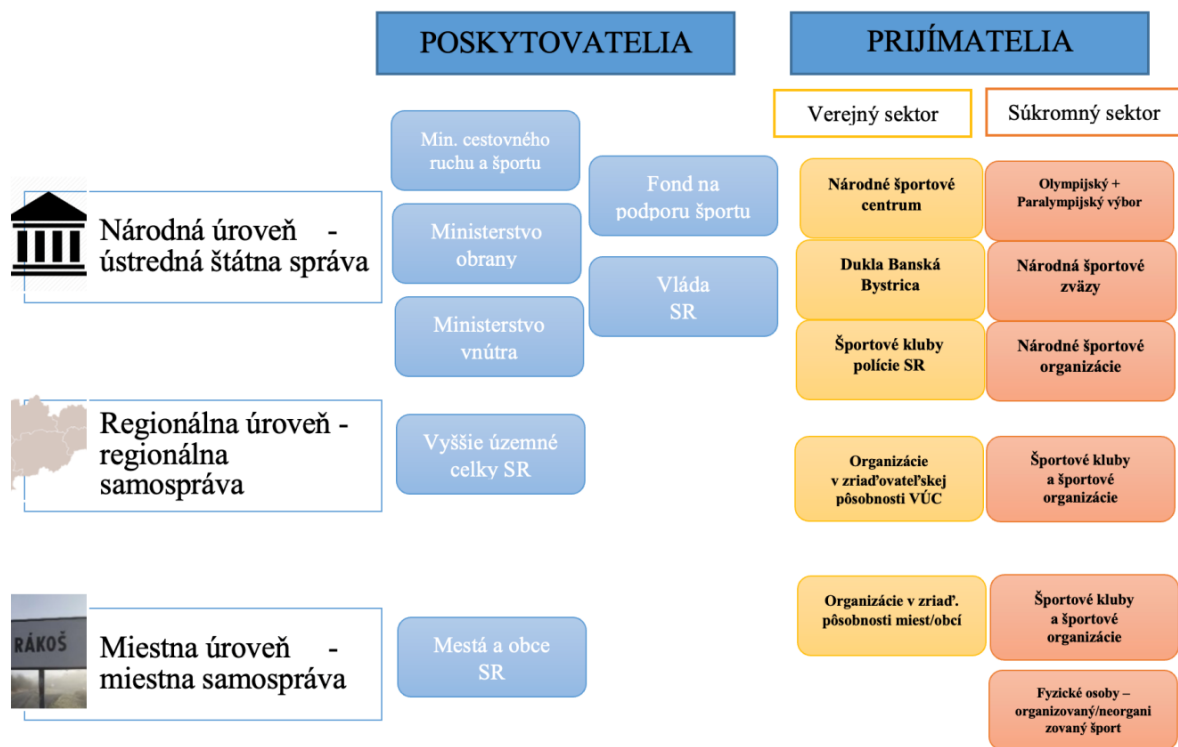

Schéma 1 Tok verejných prostriedkov v rámci financovania športu na Slovensku

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Oproti Slovensku je v Českej republike zrejme iné rozloženie verejných prostriedkov, kedy dominantným zdrojom sú rozpočty municipalít, ktoré sa podieľajú najmä na financovaní spolково/komunitne organizovaného športu formou dotácií športovým klubom – súkromným športovým organizáciám alebo športovým organizáciám, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti ústrednej správy. Ministerstvo školstva, mládeže a športu sa podieľa na financovaní formou dotácií Českého olympijskému a Českého paralympijského výboru, národných športových zväzov, ostatných športových organizácií s celoštátnou pôsobnosťou, vybraných športových klubov. Ďalšími ústrednými orgánmi sú ministerstvá obrany a vnútra ČR, ktoré sa podieľajú na financovaní rezortných športových stredísk.

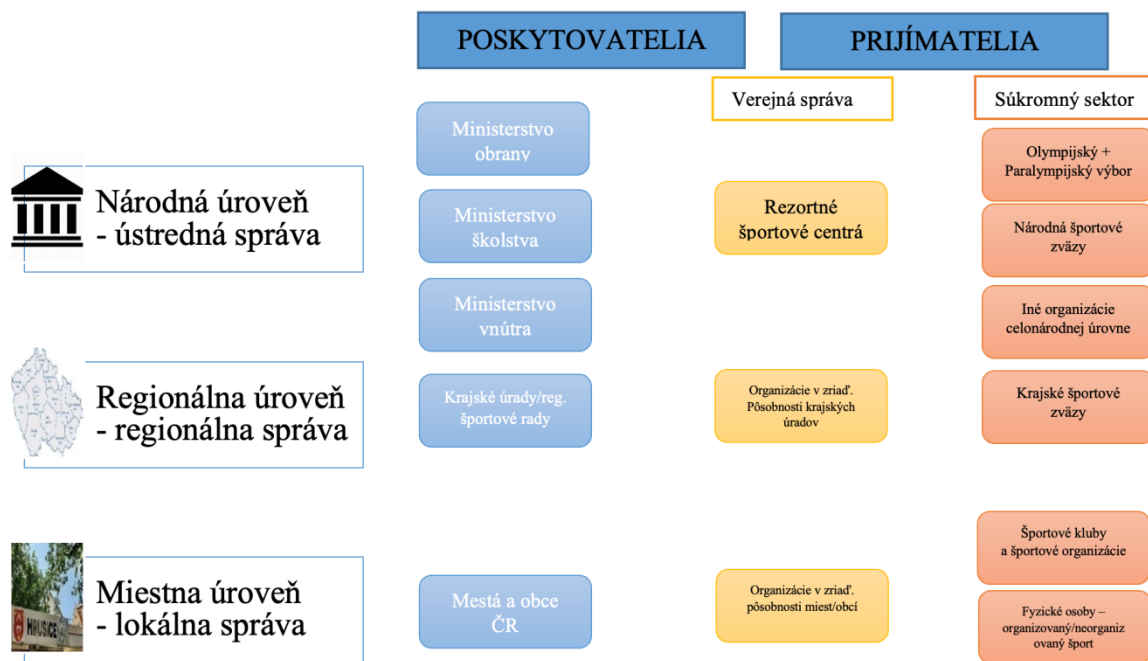

Schéma 2 Tok verejných prostriedkov v rámci financovania športu v Česku

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Spoločným znakom obidvoch systémov financovania športu je ich členenie na ústrednú, regionálnu a miestnu úroveň a existencia športových organizácií pôsobiacich na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia, ktoré plnia v rámci organizácie športu obdobné úlohy. Medzi rozdielne znaky patrí jednoznačne alokácia verejných prostriedkov, prerozdelenie a úlohy pri organizácii športu na strane orgánov ústrednej, regionálnej a miestnej správy.

Pre identifikovanie úspešnosti jednotlivých systémov organizácie športu v rámci krajín EÚ sa zameriame na vzťah medzi alokáciou verejných prostriedkov a športovou aktivitou obyvateľstva. Na nasledujúcej tabuľke máme zoradené krajiny od športovo najaktívnejších po športovo najmenej aktívne s identifikáciou alokácie verejných prostriedkov na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia.

Tabuľka 6 Vzťah medzi športovou aktivitou obyvateľstva a alokáciou verejných prostriedkov na šport na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia

	<i>Alokácia centrálna úroveň</i>	<i>Alokácia regióny/mestá/obce</i>	<i>Vôbec nešportuje</i>
<i>FI</i>	15,22%	84,78%	8%
<i>SE</i>	21,00%	79,00%	12%
<i>DK</i>	13,16%	86,84%	20%
<i>LU</i>	15,41%	84,59%	21%
<i>NL</i>	12,38%	87,62%	25%
<i>SI</i>	15,88%	84,12%	25%
<i>CZ</i>	33,88%	66,12%	26%
<i>BE</i>	nedostupné	nedostupné	28%
<i>EE</i>	28,52%	71,48%	30%
<i>MT</i>	nedostupné	nedostupné	31%
<i>DE</i>	nedostupné	nedostupné	32%
<i>LV</i>	28,74%	71,26%	33%
<i>IE</i>	68,06%	31,94%	35%
<i>AT</i>	nedostupné	nedostupné	35%
<i>HR</i>	18,76%	81,24%	40%
<i>SK</i>	56,43%	43,57%	43%
<i>FR</i>	8,83%	91,17%	45%
<i>CY</i>	82,17%	17,83%	46%
<i>ES</i>	4,57%	95,43%	47%
<i>LT</i>	22,24%	77,76%	53%
<i>IT</i>	74,57%	25,43%	56%
<i>HU</i>	74,94%	25,06%	59%
<i>BG</i>	66,76%	33,24%	61%
<i>RO</i>	30,27%	69,73%	62%
<i>PL</i>	13,49%	86,51%	65%
<i>EL</i>	7,40%	92,60%	68%
<i>PT</i>	6,99%	93,01%	73%

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

To, či obyvateľstvo danej krajiny je viac športovo aktívne, nesúvisí s alokáciou verejných prostriedkov na šport v rámci jednotlivých úrovní štátneho zriadenia a teda s organizačným rozčlenením riadenia športu. Športovo najaktívnejšie krajiny (Fínsko, Švédsko a i.) majú

dominantnú regionálnu a miestnu úroveň organizačného ukotvenia športu a s ňou súvisiacou alokáciou verejných prostriedkov, rovnako tak však aj najmenej športovo-aktívne krajiny (Portugalsko, Grécko a i.)

Pre analýzu vzťahu závislej premennej (športová inaktivita) a nezávislej premennej (objem verejných prostriedkov investovaných do športu v % vyjadrení HDP) zvolíme lineárnu regresiu pre Na nasledujúcej tabuľke a rovnako tak v ďalších máme znázornený výstup regresnej analýzy, ktorej vstupmi boli údaje členských krajín EÚ v období rokov merania športovej aktivity jednotlivými Eurobarometrami.

Tabuľka č. 7: Výstup lineárnej regresnej analýzy

<i>Regression Statistics</i>	
Multiple R	0,33596
R Square	0,112869
Adjusted R Square	0,10205
Standard Error	0,1523
Observations	84

ANOVA

	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Significance F</i>
Regression	1	0,241991	0,24199	10,43278	0,0017821
Residual	82	1,902012	0,02319	9	2
Total	83	2,144004	5		

	<i>Coefficients</i>	<i>Standard Error</i>	<i>t Stat</i>	<i>P-value</i>	<i>Lower 95%</i>	<i>Upper 95%</i>
Intercept	0,519757	0,038922	13,3536	2,845E-22	0,4423277	0,5971860
Verejné prostriedky % HDP	-0,31726	0,098224	3,22998	0,001782	-0,5126604	-0,121863

Zdroj: vlastné spracovanie (2024)

Z výstupu regresnej analýzy je zrejmé, že len 11% variácie v množine y (športová inaktivita) sa dá vysvetliť zmenami nezávislej premennej x. Výsledky analýzy môžeme

pokladať za štatistický významné. Uvedené naznačuje, že zmena objemu investovaných verejných prostriedkov do športu nemá podstatný vplyv na ukazovateľ športovej inaktivity.

Z doposiaľ realizovaného výskumu autorov vyplýva, že ani zmeny hodnoty športovej aktivity obyvateľstva sa nedajú v dostatočnej miere vysvetliť:

1. Ani zmenami hodnoty objemu verejných investícií do športu, vyjadrených % podielom z HDP. Škoric & Hodak (2011) taktiež konštatujú, že ukazovateľ rozvoja športu vyjadrený počtom registrovaných športovcov nie je závislý na objeme investovaných verejných prostriedkov,
2. Ani zmenami hodnoty parity kúpnej sily obyvateľstva (parita kúpnej sily – skutočné výdavky v HDP na 1 obyvateľa),
3. Ani zmenami hodnoty celkovej zamestnanosti obyvateľstva,
4. Ani kombináciou vyššie uvedených 3 makroekonomických indikátorov.

Andreff (2009) so vo svojej štúdií venoval indikátoru HDP, ktorý má podľa jeho výstupov najvýraznejší vplyv na ukazovateľ počtu aktívne športujúcich. Hodnota HDP na 1 obyvateľa spolu s hodnotou zamestnanosti sú rozhodne jednými z hlavných makroekonomických ukazovateľov ekonomickej vyspelosti krajín a teda viac dostupných finančných zdrojov populácie logicky predpokladá aj vyššie výdavky na tovary/služby, ktoré nepokrývajú len základné životné potreby. V rámci Európskej únie medzi krajiny s najvyššou životnou úrovňou zaraďujeme severské krajiny, v rámci ktorých sú aj hodnoty športovej aktivity jedny z najvyšších. Nie je však možné toto pravidlo aplikovať univerzálne, nakoľko napríklad Portugalsko alebo Španielsko majú vyššiu životnú úroveň ako Slovenská republika ale hodnota športovej aktivity obyvateľstva je nižšia.

Od objemu investovaných finančných prostriedkov do športu a ekonomickej sily krajiny sa javia ako skôr závislé ukazovatele športových úspechov – počty medailových ocenení, umiestnenia v športových rebríčkoch a počty registrovaných profesionálnych športovcov. Škoric & Hodák (2011) sa vo svojej štúdií venovali závislosti počtu registrovaných športovcov v rámci športových organizácií od objemu investovaných verejných prostriedkov. Škoric et al. (2012) skúmali zas závislosť športových medailových úspechov od práve objemu investovaných verejných prostriedkov. Ivaškovič & Čater (2018) sa zameriavali vo svojom výskume na dopad verejných prostriedkov na činnosť vybraných športových organizácií a efektívnosť plnenia ich vlastných cieľov pri použití verejných prostriedkov.

Analytické časť nám poskytla odpovede na 3 výskumné otázky, čím sa naplnili parciálne ciele a taktiež hlavný výskumný cieľ. Predstavili sme si špecifiká organizačného ukotvenia

športu na Slovensku a v Českej republike, následne bolo preukázané, že organizačné ukotvenie športu na jednotlivých úrovniach štátneho zriadenia a s tým súvisiaca alokácia verejných prostriedkov nemajú vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva krajín. Taktiež bolo preukázané prostredníctvom regresnej analýzy, že objem investovaných verejných prostriedkov do športu nemá vplyv na športovú aktivitu obyvateľstva.

Záver

Podpora zdravého spôsobu života obyvateľstva a teda športovej aktivity predstavuje jeden z najdôležitejších bodov strategického dokumentu „White Paper on Sport“. Hlavným cieľom analytickej časti článku bola identifikácia prípadného vzťahu medzi organizačným ukotvením športu a teda taktiež systémom financovania športu a športovou aktivitou obyvateľstva. Pri formulácii hlavného cieľa, parciálnych cieľov sa vychádzalo z predpokladu, že krajiny, v ktorých je šport organizovaný dominantne na úrovni regiónov/miest a teda rovnako tak dominantne financovaný z tejto úrovne, majú vyššiu športovú aktivitu obyvateľstva.

V rámci analytickej časti práce bol tento predpoklad vyvrátený, teda organizačné ukotvenie športu a prislúchajúca alokácia verejných prostriedkov v rámci jednotlivých úrovní štátneho zriadenia, nemajú vplyv na úroveň športovej aktivity obyvateľstva. Samotnú športovú aktivitu, resp. inaktivitu obyvateľstva nie je možné naviazať ani na objem investovaných verejných prostriedkov do športu vyjadrený v % podiele k HDP. V analytickej časti práce sme si taktiež bližšie charakterizovali organizačné ukotvenie športu na Slovensku a v Českej republike a zároveň vymedzili ich spoločné/rozdielne znaky.

Možné dôvody štatisticky málo významného impaktu objemu investovaných verejných prostriedkov do športu a organizačného ukotvenia športu na úroveň športovej aktivity obyvateľstva môžu spočívať v:

1. absencií bližšieho zdôvodnenia, prečo je populácia danej krajiny viac či menej športovo aktívna v rámci realizácií prieskumov športovej aktivity/inaktivity obyvateľstva,
2. absencií pravidelného auditu úspešnosti programov verejných politík zameraných na oblasť športu v rámci jednotlivých krajín EÚ.

Literatúra:

Abel, A. B. et al. (2008). *Macroeconomics*. 6. vyd. Boston: Pearson.

Ahlert, G. (2013). The German Sport Satellite Account (SSA). In: *GWS Discussion Paper, No. 04/2014* (pp. 1-16). Osnabruck: Gesellschaft für Wirtschaftliche Strukturforschung mbH.

Andreff, W. (2009). Public and private sport financing in Europe: the impact of financial crisis. *The 84th Western Economic Association International Conference. Vancouver.*
https://www.researchgate.net/publication/289127093_Public_and_private_sport_financing_in_Europe_the_impact_of_financial_crisis

Andreff, W., & Szymanski, S. (2006). *Handbook on the Economics of Sport*. Chettenham: Edward Elgar.

Butoracová Šindlerová, I., & Morovská, I. (2009). Podnikateľské prostredie v Slovenskej republike z pohľadu inovačných príležitostí a bariér regionálneho rozvoja (s. 27-44). In: *Zborník vedeckých prác katedry ekonómie a ekonomiky. ANNO 2009.*

Demjanová, L. (2010). Konkurencieschopnosť SR v rámci krajín V4 vzhľadom na vývoj podnikateľského prostredia a inovačnej aktivity podnikov. In: *Národná a regionálna ekonomika VIII.* Herľany, 13–15. október 2010. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie (193-203).

Downward, P. et al. (2009). *Sport Economics*. Abingdon-on-Thames: Routledge

Entrepreneurship (2020).

<http://www.businessdictionary.com/definition/entrepreneurship.html>

European Commision (2010). *Eurobarometer 334 Sport and physical activity*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
https://data.europa.eu/euodp/sk/data/dataset/S776_72_3_EBS334

European Commision (2014). *Eurobarometer 412 Sport and physical activity*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
https://data.europa.eu/euodp/sk/data/dataset/S1116_80_2_412

European Commision (2018). *Eurobarometer 472 Sport and physical activity*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2164_88_4_472_ENG

European Commision (2008). *EU Physical Activity Guidelines Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity*. <https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/eu-physical-activity-guidelines-2008.pdf>

European Commision (2018). *Study on the economic impact of sport through sport satellite accounts*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
<https://op.europa.eu/s/n60H>

European Commision (2007). *White Paper on Sport*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0391>

- Eurostat** (2010-2018). *Makroekonomické štatistiky*. <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Fil'a, M., & Juráňová, K.** (2015). Human Capital Management: Evaluation of Selected Unemployment Aspects. *The Economic Annals-XXI Journal*, 3-4(1), 105-108.
- Fitzel, J.** (2006). *Handbook of Sports Economics Research*. New York: Routledge.
- Hudáková, M. a kol.** (2014). *Rodinné podnikanie*. Bratislava: Wolters Kluwer.
- Ivaškovič, I., & Čater, T.** (2018). The influence of public funding on the strategies and performance of non-profit basketball clubs from South-Eastern Europe. *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 31(1), 796-810.
- Klamová, S.** (2018). *Podnikateľské prostredie v EÚ*. <http://www.ekonom.sav.sk/sk/podujatia/podnikatelske-prostredie-v-eu>
- Kuzmišin, P.** (2009). Kvalita podnikateľského prostredia a jej vplyv na konkurencieschopnosť podniku. *Journal of Competitiveness*, 1, 42-55.
- Medved', M. a kol.** (2004). *Verejné financie*. Bratislava: Sprint dva.
- Montolio, D., & Planells-Strusse, S.** (2019). Measuring the negative externalities of a private leisure activity: hooligans and pickpockets around the stadium. *Journal of Economic Geography*, 2, 465-504.
- Novotný, J. a kol.** (2011). *Sport v ekonomice*. Praha: Wolters Kluwer.
- Otarbaevich, A. A., & Dlimbetovich, B. T.** (2021). The Impact of Sports on Human Life and Health. *International Journal of Academic Pedagogical Research*, 5(6), 45-47.
- Papula, J. a kol.** (2018). *Jako začať a úspešne podnikat'*. Praha: Wolters Kluwer.
- Reynolds, G.** (2016). *What's the Value of Exercise? \$2,500*. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2016/09/07/well/move/whats-the-value-of-exercise-2500.html>
- Rumanovská, L. et al.** (2012). *Poznaj EÚ, si jen súčasťou!* Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita.
- Shoji, H. a kol.** (2018). Construction of a Sport Satellite Account in Japan. Version 2: Focusing on the Difference between Japan and the EU Regarding Economic Statistics and the Structure of Definition of the Sport Industry. *Journal of Japan Society of Sports Industry*, 28(3), 257-264.
- Schwarcz, P. a kol.** (2011). *Programy európskej únie a ich financovanie*. Nitra: Slovenská poľnohospodárska univerzita.
- Smriti, Ch.** (2018). *Business Environment: Nature and Significances of Business Environment*. <http://www.yourarticlelibrary.com/business/business-environment-nature-and-significances-of-business-environment/23367>
- Škoric, S., & Hodak, Z.** (2011). The system of sports financing and management in the Republic of Croatia. *Journal of Economics and Business*, 29(2), 443-464.
- Škoric, S. et al.** (2012). Public financing in Croatian sport. *Financial Theory and Practice*, 36(2), 179-197.

Tóthová, V., & Fil'a, M. (2014). Hodnotenie diverzifikácie poľnohospodárskych subjektov v kontexte rozsahu obhospodarovanej pôdy. *Ekonomika poľnohospodárstva*, 14(3), 69-81.

Autori:

Ing. Jozef Kučera, PhD., MSc

EF UMB v Banskej Bystrici

Email: jozef.kucera2@student.umb.sk

Pôsobí ako hlavný štátny radca na oddelení Hlavného kontrolóra športu, Ministerstva cestovného ruchu a športu Slovenskej republiky. V rámci svojej publikačnej činnosti sa dlhodobo venuje problematike inovačnej výkonnosti a taktiež problematike verejných politík a financovania športu.

Ing. Alica Fisterová

SZC v Bratislave

Email: alica.fisterova@gmail.com

Pôsobí ako daňový poradca, konzultantka a lektorka v rámci národných športových zväzov a športových klubov. Špecializuje sa hlavne na neziskový sektor z daňového, účtovného a legislatívneho hľadiska. V minulosti pôsobila na pozícii hlavného kontrolóra športu na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky.

APLIKOVANÁ PSYCHOLOGIE/ APPLIED PSYCHOLOGY

Vydává Vysoká škola aplikované psychologie, s.r.o.

Karlštejnská 30, 158 00 Praha 5

Příjem objednávek na tel.: 739 366 175

e-mail: info@vsaps.cz

Cena jednoho výtisku je 80,- Kč nebo 3 €

Vychází 2 x ročně

© Vysoká škola aplikované psychologie

Číslo vyšlo v září 2024